

Recenzja

S. MUNCH. 2006. **Outstanding mosses and liverworts of Pennsylvania and nearby states.** Sunbury Press, Albright College. 83 str., 144 wielobarwnych fotografii. Miękka opr. (spiralą), format 21,6 × 13,9 cm. Cena: 18 USD. ISBN 0-9760925-7-3.

Atlasy fotograficzne mszaków są bardzo popularne w Europie i Azji, a nawet w dalekiej Australii, natomiast w Ameryce Północnej nie cieszą się specjalnym uznaniem, o czym może świadczyć znikoma liczba podobnych publikacji na tym kontynencie. Jednym z nielicznych opracowań tego typu jest wydany ostatnio w Stanach Zjednoczonych atlas mszaków Pennsylvanii i sąsiednich stanów środkowego wybrzeża. Jest on adresowany do początkujących briologów i amatorów, a sądząc po cytowanych opiniach na temat tego atlasu istnieje tam duże zapotrzebowanie na tego typu publikacje.

W odróżnieniu od atlasów europejskich autorka koncentruje się na przybliżeniu czytelnikom pospolitych rodzajów na przykładzie najbardziej typowych i najczęściej spotykanych ich przedstawicieli. W sumie omawia w ten sposób około 29 rodzajów mchów i 13 wątrobowców (nie wszystkie z nich mają osobne nagłówki). Przyjmując aktualnie akceptowane ujęcia jest ich na pewno więcej, gdyż autorka przyjmuje tradycyjną koncepcję rodzaju *Mnium*, ale omawia także gatunki zaliczane do rodzajów *Plagiomnium* i *Rhizomnium*. Czasami można mieć wątpliwości co do statusu ilustrowanego gatunku. Na przykład zdjęcie *Rhodobryum roseum* przedstawia raczej *Rh. ontariense*, gatunek co prawda opisany z Kanady, ale generalnie nie akceptowany przez północnoamerykańskich briologów, którzy traktują go jako tożsamy z *Rh. roseum*. Poprawną nazwą dla *Fissidens cristatus*, której używa autorka, jest *F. dubius*.

Każdy gatunek jest zilustrowany jednym lub kilkoma zdjęciami ukazującymi prawie wyłącznie pokroje roślin, czasami powiększone fragmenty gałązek lub sporogony. Wiele zdjęć nie jest najlepszej jakości i w tym względzie amerykańscy autorzy atlasów fotograficznych sporo muszą się jeszcze sporo nauczyć od europejskich czy japońskich kolegów. Zdjęciom towarzyszą teksty objaśniające, w których autorka podaje podstawowe informacje o danym rodzaju i ilustrowanych gatunkach. Część wstępna natomiast zawiera najważniejsze dane o cyklu rozwojowym mszaków, ich budowie i formach wzrostu oraz ekologii. Na końcu podany jest krótki słowniczek terminologiczny.

Większość zilustrowanych mszaków to gatunki o szerokim, pan-holarctycznym rozmieszczeniu, pospolite również w Europie. Można tu jednak znaleźć zdjęcia kilku endemicznych gatunków północnoamerykańskich, np. *Bryoandersonia illecebra*, *Entodon seductrix*, *Polytrichum ohioense* czy *Pogonatum pennsylvanicum*. I choćby z tego względu warto sięgnąć po ten atlas. Oczywiście kolekcjonerów tego typu wydawnictw, a jest ich wielu, na pewno nie trzeba przekonywać do zakupu tej pozycji, chociaż na pewno nie będą zachwyceni poziomem fotografii. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, 30-619 Kraków, Polska.